

POTRAVINÁRSKA VÝROBA V OKRESE NITRA A TRENDY JEJ ROZVOJA

Peter Spišiak ¹, Jana Némethová ²

---

¹ *Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra humánnej geografie a demogeografie, Mlynská dolina, 842 15 Bratislava*

¹ *Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Prírodovedecká fakulta, Ústav geografie, Jesenná 5, 040 01 Košice*

² *Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta prírodných vied, Katedra geografie a regionálneho rozvoja Tr. A. Hlinku 1, 949 74 Nitra*

Abstract: The first part of the article deals with the analysis of food production in companies employing over 20 employees in the districts of the Nitra Region. The entities are being evaluated according to the quantity of the entities, the headcount and the volume of production. The second part focuses on selected branches of food production in the district of Nitra and the trends of its future development. It also speaks about the position of the Nitra district in the field of food production within the Nitra Region.

Keywords: food processing businesses in the districts of the Nitra Region; employment; volume of production; development trends in food production in the Nitra district

1. ÚVOD

Súčasný stav potravinárskych a spracovateľských subjektov v okrese Nitra odzrkadľuje dlhotrvajúci vývoj potravinárskeho priemyslu na Slovensku. Potravinársky priemysel sa nachádza v štádiu po transformácii a reštrukturalizácii výroby, ktoré spôsobili značné zmeny v potravinárskych subjektoch, napr. zvýšil sa počet subjektov, vznikli nové právne formy, zmenila sa ich vlastnícka štruktúra, znížil sa počet pracovníkov, poklesla výroba, potravinárske subjekty stratili svoje surovinové zdroje a odbytovú produkciu, do výroby vstúpil zahraničný kapitál, ale aj v dôsledku nevhodných transformačných a privatizačných opatrení museli mnohé významné potravinárske podniky v okrese Nitra (mäsokombinát, mraziareň, cukrovar a konzerváreň) svoju činnosť ukončiť alebo presunuli výrobu do iných regiónov Slovenska (pivovar v r. 2005).

2. METODIKA A VÝCHODISKÁ PRÁCE

Transformácia a reštrukturalizácia potravinárstva je riešená najmä v prácach autorov ekonomického a poľnohospodárskeho zamerania. Uvedená problematika nachádza svoje uplatnenie i v prácach geografov, ktorí sa zaoberajú procesom transformácie a reštrukturalizácie potravinárskeho priemyslu a ďalších spracovateľských odvetví ako aj zmenami, ktoré s uvedenými procesmi súvisia. Transformácii priemyslu na Slovensku sú venované práce Mládka (1995, 1996). Transformácii obyvateľstva a priemyslu Slovenska vo vzťahu k hospodárskemu a regionálnemu rozvoju sa venujú vo svojom príspevku Podolák, Székely (1993). Po roku 1989 potravinársky priemysel ako aj iné odvetvia prechádzali mnohými zmenami a realizácia nových ekonomických opatrení spôsobila zmeny v štruktúre dopytu a ponuky, čo ovplyvnilo hospodárenie potravinárskych subjektov. Privatizačnému procesu priemyslu v podmienkach Nitrianskeho kraja sa venuje príspevok Dubcovej (1999). Komplexne vývoj priemyslu a formovanie teritoriálno-priemyselných jednotiek na území Ponitria študuje Dubcová (2000). Zmeny niektorých charakteristík priemyselných podnikov (veľkostná, odvetvová, zamestnanecká a vlastnícka štruktúra) regiónu Šariša v rokoch 1990-1994 sú predmetom záujmu Popjakovej (1995). Popjaková (1998) sa zaoberá socioekonomickou transformáciou na celom Slovensku. Vybrané procesy transformácie priemyslu na príklade Bratislavy, sú predmetom záujmu Kullu (2002).

V sledovanom území sa uvedenou problematikou venuje vo svojich príspevkoch Némethová, (2002, 2004). Podklady pre vypracovanie analýz boli získané na Krajskej správe ŠÚ v Nitre a terénnym výskumom zrealizovaným v roku 2006 v okrese Nitra. Príspevok spracováva danú problematiku za rok 2005.

3. ANALÝZA POTRAVINÁRSKÝCH PODNIKOV NAD 20 ZAMESTNANCOV NA ÚROVNI NITRIANSKEHO KRAJA

Odvetvová štruktúra priemyslu záujmového územia je pomerne pestrá a potravinársky priemysel v nej má významné postavenie. Významovosť územia pre rozvoj potravinárstva vychádza z tradícií regiónu. Okres Nitra vždy bol a je aj v súčasnosti prezentovaný ako poľnohospodársko-potravinársky región. Potravinársky priemysel patrí medzi najstaršie priemyselné odvetvia okresu Nitra a jeho hlavným lokalizačným faktorom boli a naďalej sú bohaté surovinové zdroje, ktoré poskytuje dobre rozvinutá poľnohospodárska výroba záujmového územia. V súčasnosti je odvetvie výroby potravín a nápojov charakteristické väčšou rozptýlenosťou a väčším počtom menších subjektov ako v minulosti. Do popredia sa stále viac dostáva nový lokalizačný faktor kapitál, ktorého je v okrese nedostatok. Zahraničný kapitál je zastúpený zhruba 12 % (r. 2005).

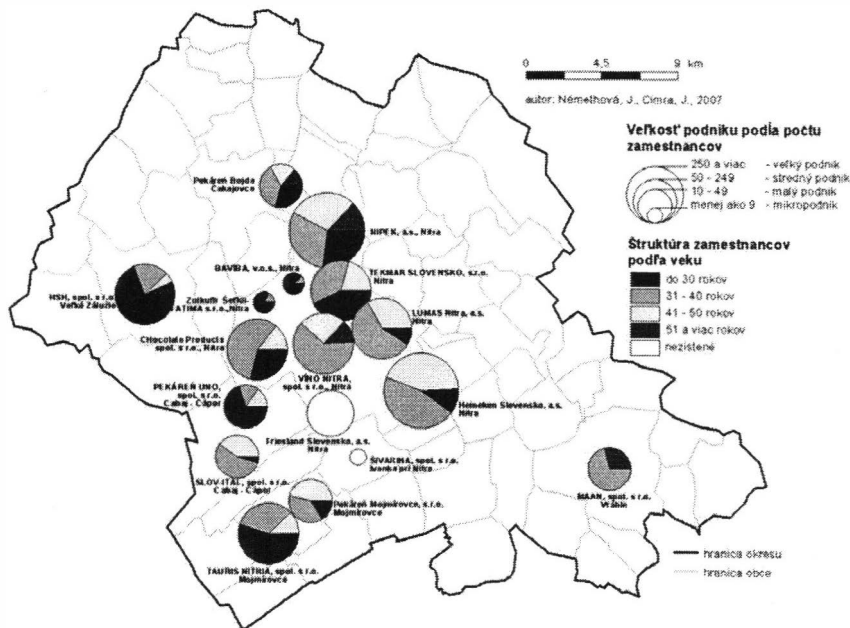
V okrese Nitra je potravinársky priemysel zastúpený najmä odbormi: výrobou chleba, čerstvých pekárskych a cukrárskych výrobkov a koláčov (5 subjektov), výrobou, spracúvaním a konzervovaním mäsa a mäsových výrobkov (3), výrobou mliečnych výrobkov (1), výrobou mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (2), výrobou piva a sladu (2), výrobou vína (2), ostatná výroba (2), (r. 2005). Spolu to predstavuje 17

subjektov nad 20 zamestnancov, s počtom zamestnancov 2 617 a s objemom produkcie 7 423 mil. Sk. V okrese Nitra podľa právnej formy majú prevahu spol. s r.o. (12 subjektov – 70,59 %), akciové spoločnosti vykazujú vyššiu zamestnanosť (65,88 %) a vyšší objem produkcie (73,05 %), (tab. 1). Obrázok 1 znázorňuje lokalizáciu najvýznamnejších potravinárskych podnikov v okrese Nitra. Najväčšia lokalizácia týchto podnikov je v centrálnej časti okresu. Obrázok 1 vyjadruje i veľkosť podnikov podľa počtu zamestnancov. V sledovanom území prevládajú hlavne stredné podniky s počtom zamestnancov od 50 – 249 a malé podniky od 10 – 49 zamestnancov. Z hľadiska vekovej štruktúry zamestnancov prevažujú v podnikoch hlavne mladší pracovníci do 40 rokov.

Tabuľka 1 Potravinárske subjekty nad 20 zamestnancov v okrese Nitra (r. 2005)

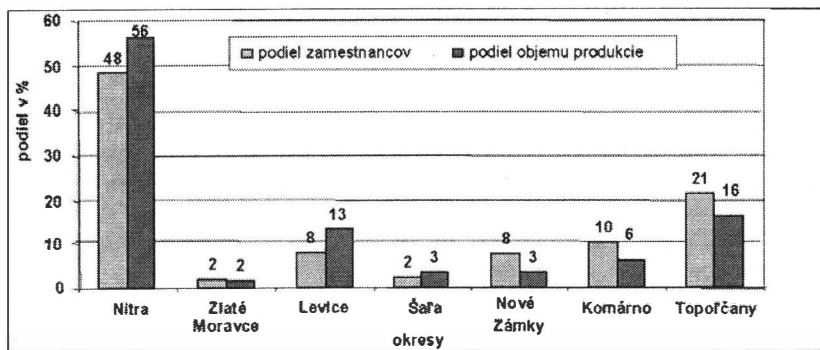
Právna forma	Počet subjektov	Podiel (%)	Počet zamestnancov	Podiel (%)	Objem produkcie v mil. Sk	Objem produkcie v %
Spol. s r.o.	12	70.59	893	34.12	2 001	26.95
Akciová spoločnosť	5	29.41	1 724	65.88	5 422	73.05
Spolu:	17	100	2 617	100	7 423	100

Zdroj: KS ŠÚ SR v Nitre, 2006, vlastné výpočty

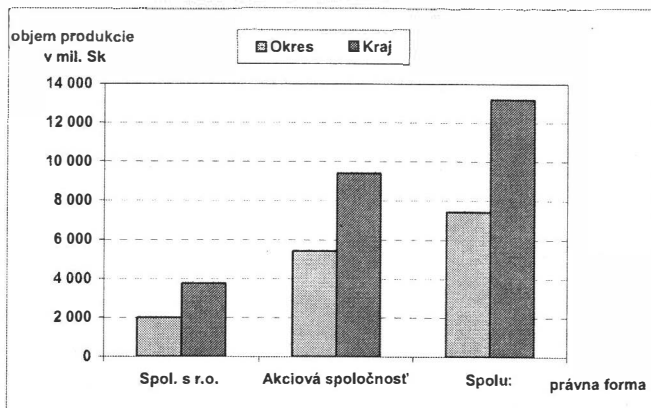
Obrázok 1 Štruktúra zamestnancov podľa veku v najvýznamnejších potravinárskych podnikoch okresu Nitra (r. 2005) Zdroj: terénny výskum, 2006

Okres Nitra v porovnaní s ostatnými okresmi Nitrianskeho kraja má významné postavenie v potravinárskom priemysle Nitrianskeho kraja (obrázok 2). Dosahuje najlepšie hodnoty zo všetkých okresov kraja v podiele zamestnancov (48 %) a tiež aj v podiele objemu produkcie (56 %). Druhé najlepšie hodnoty ukazovateľov dosahuje okres Topoľčany.

Obrázok 2 Zamestnanosť a objem produkcie v potravinárskych podnikoch nad 20 zamestnancov v okresoch Nitrianskeho kraja (r. 2005)

V ostatných okresoch Nitrianskeho kraja je zastúpenie potravinárskych subjektov nad 20 zamestnancov nasledovné: Komárno (10 subjektov), Levice a Nové Zámky (5 subjektov), Topoľčany (4 subjekty) a Zlaté Moravce a Šaľa (1 subjekt). I napriek tomu, že druhý najvyšší počet potravinárskych subjektov je v okrese Komárno, druhý najvyšší počet zamestnaných je v Topoľčanoch (1 153 pracovníkov). Spolu je v Nitrianskom kraji 43 potravinárskych subjektov nad 20 zamestnancov. V Nitrianskom kraji majú prevahu spol. s r.o. 28 subjektov (65,12 %), akciové spoločnosti dosahujú vyššiu zamestnanosť (72,16 %) a tiež vyšší objem produkcie (71,16 %), (tab. 2). Spolu je v Nitrianskom kraji zamestnaných 5 413 pracovníkov.

Obrázok 3 Porovnanie objemu produkcie potravinárskych subjektov nad 20 zamestnancov podľa právnej formy v okrese Nitra a v Nitrianskom kraji (r. 2005)

Podľa druhu vlastníctva, v okresoch Nitrianskeho kraja prevláda u všetkých subjektov vlastníctvo súkromné tuzemské. Zahraničné vlastníctvo je zastúpené v okresoch: Nitra (6 subjektov), Komárno (1), Levice (1) a Šaľa (1 subjekt).

Okres Nitra pri porovnaní objemu produkcie s Nitrianskym krajom podľa právnej formy vykazuje pomerne dobré výsledky (obrázok 3). Podiel spol. s r.o. okresu Nitra na objeme produkcie spol. s r.o. kraja má hodnotu 53,0 % a podiel akciových spoločností na objeme produkcie akciových spoločnosti predstavuje hodnotu 57,7 %.

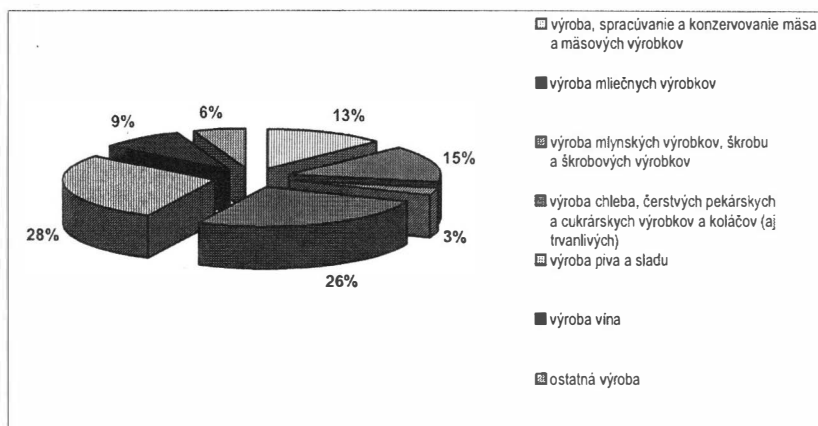
Tabuľka 2 Potravinárske subjekty nad 20 zamestnancov podľa právnej formy v Nitrianskom kraji (r. 2005)

Právna forma	Počet subjektov	Podiel (%)	Počet zamestnancov	Podiel (%)	Objem produkcie v mil. Sk	Objem produkcie v %
Verejná obchodná spoločnosť	1	2.33	42	0.78	31	0.23
spol. s r.o.	28	65.12	1 965	36.3	3 775	28.61
Akciová spoločnosť	14	32.56	3 906	72.16	9 390	71.16
Spolu: Nitriansky kraj	43	100	5 413	100	13 196	100

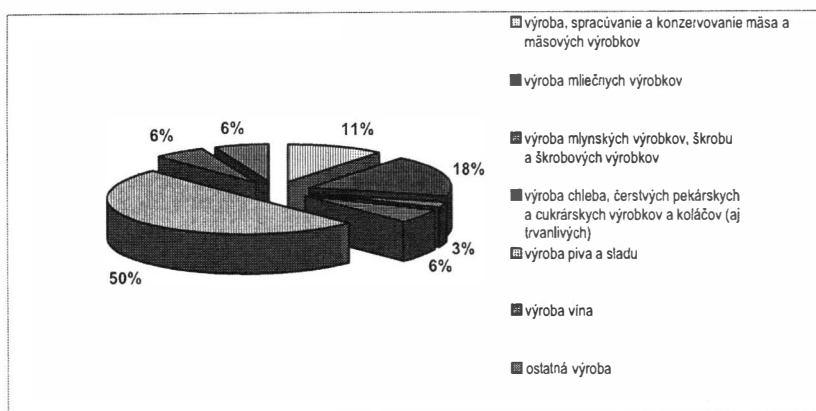
Zdroj: KS ŠÚ SR v Nitre, 2006, vlastné výpočty

4. POTRAVINÁRSKE SUBJEKTY NAD 20 ZAMESTNANCOV VO VYBRANÝCH ODBOROCH NA ÚROVNI OKRESU NITRA A NITRIANSKEHO KRAJA

Pekárská výroba patrí k najstabilnejším odborom potravinárskeho priemyslu. Výroba chleba, čerstvých pekárskejších a cukrárskejších výrobkov a koláčov (aj trvanlivých) pracuje v prevažnej miere pre domáci trh. Slovenskí pekári boli posledné roky stratoví, pretože obchodné reťazce sa snažia ceny chleba a pečiva znižovať čo najviac, čo má prilákať spotrebiteľ'a. Uvedený odbor v Nitrianskom kraji má tretí najvyšší podiel zamestnancov (20,8 %). Patrí k potravinárskym odborom, do ktorých ešte nevstúpil zahraničný investor. Do tohto odboru patrí v okrese Nitra 5 subjektov, odbor má druhý najvyšší podiel zamestnancov (26,2 %) a objem produkcie (6,1 %), (obrázok 4 a 5). Najvýznamnejším podnikom v tomto odbore je spoločnosťou NIPEK, a.s., Nitra. Spoločnosť PMD-Union, a.s., Bratislava, ktorá ovládala pekárstvo a mlynárstvo na celom západnom Slovensku sa v roku 2006 dostala do rúk českého agrochemického koncernu Agrofert (firma Slovák Andreja Babiša). V súčasnosti NIPEK patrí do spoločnosti Penam, a.s. Nitra, ktorej hlavným investorom je spomínaný Agrofert.

Obrázok 4 Zamestnanosť v odboroch potravinárskeho priemyslu nad 20 zamestnancov v okrese Nitra (r. 2005)

Obrázok 5 Objem produkcie v odboroch potravinárskeho priemyslu nad 20 zamestnancov v okrese Nitra (r. 2005)

Výrobou, spracúvaním a konzervovaním mäsa a mäsových výrobkov sa v okrese zaoberajú 3 subjekty nad 20 zamestnancov, s podielom zamestnancov (12,7 %) a objemom produkcie (11,2 %), (obrázok 4 a 5). V Nitrianskom kraji je s týmto zameraním 9 subjektov. Tento odbor v kraji má najvyšší podiel zamestnancov - 23 % a dosahuje druhý najvyšší podiel objemu produkcie - 22,6 %. V súčasnosti je tendencia vývoja v tomto odbore orientovaná na zmodernizovanie technologickej základne a riešenie špecializácie výroby. Produkcia vzhľadom na cenové relácie spotrebiteľských druhov mäsa nachádza odbyt na domácom trhu. Exportné aktivity sú zanedbateľné a konkurencioschopnosť na zahraničných trhoch je nízka. Mäsový priemysel patrí k najväčším zamestnávateľom v potravinárskom priemysle Slovenska (21,3 %). Najvyšší podiel z hľadiska zamestnanosti v odbore dosahuje pekárenská výroba (28,9 %). Podniky mäsového priemyslu boli väčšinou vybudované pred rokom 1990 ako kombináty s uzavretým cyklom (bitúnok, rozrábka, výroba mäsových výrobkov). Takýto spôsob výroby nezodpovedá potrebám trhu, dôsledkom čoho je veľmi nízke využívanie kapacít bitúnok. Charakteristickým znakom mäsového priemyslu je malá koncentrácia bitúnok, zastarané technické vybavenie, pomerne vysoké opotrebenie majetku a značná zadlženosť podnikov zapríčinená stratovým hospodárením. Veľká časť podnikov nespĺňala hygienické a sanitárne podmienky EÚ a preto pred vyše tromi rokmi museli slovenské mäsokombináty vynaložiť približne 2 miliardy Sk na úpravu výrobných priestorov, a tak sa finančne vysilili, až im zo strany úverujúcich bánk hrozili konkurzy. Mäsový priemysel spolu s hydinným sú odbory, ktoré sa zahraničného investora ešte nedočkali. Ku koncu roku 2006 sa začali podniky dostávať do rúk nových investorov, ktorí im pomôžu udržať sa na trhu napriek veľkej konkurencii z dovozu a čoraz náročnejším investíciám do hygienických požiadaviek. Rimavskosobotský Tauris (ročne dosahuje viac ako 3 miliardy Sk tržieb) kúpila firma Eco-Invest podnikateľ a Milana Filšana, ktorá je známa z papierenského biznisu. Najvýznamnejším podnikom v regióne je TAURIS NITRIA, spol. s r.o., Mojmírovce, ktorá je dcérskou spoločnosťou rimavskosobotského Taurisu. Investičné spoločnosti majú záujem len o väčšie podniky a ich cieľom je dosiahnuť koncentráciu a špecializáciu výroby.

Výroba mliečnych výrobkov je reprezentovaná v okrese Nitra 1 subjektom. Podiel zamestnancov v tomto odbore je 15,4 % a objem produkcie je druhý najvyšší v okrese

(18,0 %), (obrázok 4 a 5). V Nitrianskom kraji sa výrobe mliečnych výrobkov venujú (nad 20 zamestnancov) 2 mliekarene s počtom zamestnancov 652 a s objemom produkcie 2 460 mil. Sk. Mliekarenský priemysel, tak ako aj ostatné odvetvia potravinárskeho priemyslu trpí viacerými problémami, napr. nedostatočným využívaním výrobných kapacít, vysokou opotrebovanosťou majetku, zastaraným technickým a technologickým vybavením, s ktorým súvisí nesplňanie hygienických požiadaviek platných v EÚ. Mliekarenský priemysel je charakteristický v súčasnosti už vyššou koncentráciou a špecializáciou výroby. Podľa skúseností vyspelých krajín by pre podmienky Slovenska postačovalo 4 – 6 veľkých mliekarní a ďalších 5 – 10 menších špecializovaných mliekarní (<http://www.mpsr.sk/>). Mliekarenstvu sa asi darí najmenej v porovnaní s ostatnými odbormi, pretože ceny a spotreba mlieka a mliečnych výrobkov klesajú, ale dovozy týchto výrobkov stúpajú. V okrese Nitra je jediným takým podnikom je Friesland Slovensko, a.s., Nitra. Spoločnosť od roku 2007 patrí pod Tatranskú mliekareň, a.s., Kežmarok, výrobné zameranie orientované na produkciu najmä tvarohových pien, jogurtov, zakysanok, smotanových nátierok, jogurtových nápojov alebo mliečnych tyčínok s ovocnou príchuťou naďalej zostane (<http://www.frieslandfoods.sk/>). Súčasný názov spoločnosti je AGRO-TAMI, a.s. Nitra

Viaceré podniky venované výrobe piva a sladu sa zaoberajú aj výrobou nealkoholických nápojov. Do podnikov tohto zamerania vo vysokej miere vstúpil zahraničný kapitál. Domácich vlastníkov mal donedávna už len jeden pivovar na Slovensku a to TOPVAR, a.s., Topoľčany. V súčasnosti už do pivovaru vstúpil juhoafrický investor SAB Miller, ktorý plánuje výrobu zdvojnásobiť na 1 mil. hektolitrov. Najzávažnejším problémom slovenského pivovarníctva je, že vplyvom zvýšenej spotrebnej dane z piva spred 3 rokov klesá spotreba piva, čím sa znižuje jeho výroba a klesá ziskovosť podnikov. Od roku 2002 do roku 2005 výroba piva klesla zhruba zo 4,8 mil. hl. na 3,9 mil. hl. Pokles výroby piva negatívne vplyva na agrosubyekty, ktoré sú nútené znižovať osevné plochy sladovníckeho jačmeňa a na trhu klesá aj jeho cena. Preto i využitie výrobných kapacít pivovarmi nie je dostatočné, čo spôsobuje uzatváranie pivovarov spoločnosti Heineken. Napriek dostatku kvalitného piva a intenzívnej obchodnej politike slovenských pivovarov pretrvávajú aj nadmerný dovoz piva hlavne z Českej republiky, ktorý tiež ohrozuje existenciu niektorých pivovarov. Zástupcom pivovarníckeho a sladovníckeho priemyslu v okrese Nitra sú spoločnosti Heineken Slovensko, a.s., Nitra a Heineken Slovensko Sladovne, a.s., Nitra, ktoré zamestnávajú 28,4 % pracovníkov (najviac v okrese) a zároveň subjekty dosahujú najvyšší podiel objemu produkcie v porovnaní s ostatnými odbormi potravinárskeho priemyslu (50,3 %), (obrázok 4 a 5). V Nitrianskom kraji sú subjekty s rovnakým zameraním – 3, s počtom zamestnancov – 1 162 a s objemom produkcie 4 530 mil. Sk. V tomto odbore sa nachádza druhý najvyšší podiel zamestnancov – 21,5 % a odbor dosahuje najvyšší podiel objemu produkcie – 34,3 %.

Holandský investor Heineken International N.V. vstúpil na slovenský trh v roku 1996 so strategickou investíciou do Pivovaru Zlatý bažant v Hurbanove. Do svojho portfólia získal v roku 1996 ako prvú značku Zlatý bažant. Dnes má v ponuke aj Corgoň, Kelt, Martiner a Gemer. Zahraničné značky sú reprezentované napr. názvami Heineken, Amstel a Desperados. Po roku 1996, v priebehu nasledujúcich štyroch rokov spoločnosť rozšírila svoje pôsobenie na Slovensku o ďalšie prevádzky, ktoré podnikali pod spoločným menom Heineken, a.s., Nitra. V roku 1998 spoločnosť prevzala Pivovar Corgoň, s.r.o., Nitra. V roku 2003 došlo predovšetkým po dvojfázovom radikálnom zvýšení spotrebných daní na pivo, k zásadnej zmene podnikateľského prostredia v odvetví pivovarníctva. Už koncom roka 2003 bola preto produkcia piva z pivovaru v Martine z dô-

vodu klesajúcej spotreby piva na Slovensku presunutá do Nitry. Prudký pokles piva na Slovensku pokračoval aj v roku 2004 a vyžiadal si spustenie projektu rozsiahlej reštrukturalizácie v rámci celej skupiny Heineken Slovensko. Výroba piva z pivovaru v Nitre sa postupne presunula do Hurbanova a Rimavskej Soboty. Produkcia sladu sa centralizovala v sladovni v Hurbanove, kde sa nachádza najväčšia sladovňa v strednej Európe. Po skončení reštrukturalizácie spoločnosť prevádzkovala pivovary v Hurbanove a v Rimavskej Sobote a sladovňu v Hurbanove. V roku 2006, spoločnosť Heineken uzavrela aj pivovar Gemer v Rimavskej Sobote. V roku 2007 sa sídlo spoločnosti presunulo z Nitry do Hurbanova. Najviac sa darí výrobe sladu, ktorý je aj vyvážený a prináša zisk. Ročná výroba piva Heinekenu predstavuje cca 2,0 mil. hektolitrov a viac, najviac sa vyrobí piva značky Zlatý bažant cca 700 tis. hl, Corgoň cca 600 tis. hl, Gemer cca 350 tis. hl, Martiner do 200 tis. hl, a potom nasledujú ostatné značky (<http://www.heineken.sk/>). V súčasnosti v roku 2008 je sídlo spoločnosti v Hurbanove, v okrese Komárno.

Výroba vína je v okrese Nitra reprezentovaná 2 subjektmi, s podielom zamestnancov 8,8 % a s objemom produkcie 5,9 %, (obrázok 4 a 5). V kraji sa nachádzajú 3 subjekty s počtom zamestnancov 330 a s objemom produkcie 680 mil. Výrobné kapacity sa z dôvodu nedostatku suroviny využívajú nasledovne: u lisovní na 30 – 35 %, skladovacie priestory na 40 % a fláškovacie kapacity na cca 80 %. Je to spôsobené nedostatkom finančných prostriedkov na obnovu vinohradov v poľnohospodárskej výrobe pod vplyvom nízkej nákupnej ceny hrozna a pod. Do transformácie bolo každoročne vysadených viac ako 900 ha vinohradov. V súčasnosti v SR predstavuje výmera vinohradov cca 22 tis. ha, z toho 3,3 tis. ha sú nerodiace vinohrady. Pri priemernej úrode z 1 ha cca 4 t hrozna predstavuje ročná produkcia hrozna cca 76 tis. ton. V slovenskom vinárstve stále chýba zahraničný kapitál. Slovenských vinárov trápi hlavne prísun menej kvalitných a lacných vín napr. zo Španielska, Talianska, ktoré vytláčajú slovenské vína z vlastného trhu. V regióne Nitra je tento odbor reprezentovaný dvomi podnikmi VÍNO NITRA, spol. s r.o., Nitra VINÁRSTVO VINANZA, a.s., Vrāble. Obidve spoločnosti sa v súčasnosti plánujú orientovať hlavne na produkciu akostných vín.

5. ZÁVER

Potravinársky priemysel má v okrese Nitra určite svoju budúcnosť o čom svedčí veľký poľnohospodársky potenciál, ale musí skončiť celkový útlm v tomto odvetví a dôjsť k oživeniu upadajúcich odborov. Môžeme konštatovať, že potravinársky priemysel okresu Nitra sa dostal do depresie. Odvetvia, ktoré mali v regióne tradíciu, v dôsledku transformačných zmien zanikli, napr. cukrovar, konzerváreň, mraziareň, mäsokombinát a v iných odvetviach sa vplyvom reštrukturalizácie výroba presunula mimo okresu Nitra, napr. pivovarnícky a sladovnícky priemysel. Perspektívy rozvoja potravinárskeho priemyslu v okrese za týchto podmienok nie sú priaznivé.

V súčasných trhových podmienkach a silnej konkurencie zostávajú len tí najsilnejší. Tí, ktorí majú kapitál, s ním súvisí dobre vybudovaná infraštruktúra, ďalej majú ekonomicky silný manažment dobré podmienky odbytu výrobkov a pod. Je na škodu, že domáci investori nedisponujú dostatočne veľkým kapitálom a tiež úvery, poskytnuté našim bankovým sektorom sú pre našich investorov nedostupne. Preto viaceré odvetvia hospodárstva sú viac odkázané na zahraničných investorov. Zahraničný investor pri-

chádza len to takého regiónu a vstupuje do takého odboru, ktorý je preň rentabilný do budúcnosti. Prináša do nového výrobného prostredia hlavne financie, nové technológie, nové vedomosti a manažment, nové odbytové pre produkciu, zavádza nové kvalitné výrobky a pod. V súčasnosti v okrese Nitra je nedostatočná spracovateľská základňa poľnohospodárskych surovín, nie sú tu zastúpené všetky spracovateľské odbory (chýbajú tu nadregionálni spracovatelia, aj základní spracovatelia, resp. sú tu spracovatelia s obmedzenou kapacitou a pod.). Je málo pravdepodobne, že by prišiel zahraničný investor do tohto prostredia. V podstate by musel začať budovať výrobu od začiatku (podnik by musel vyrásť na zelenej lúke).

Pod'akovanie

Príspevok bol spracovaný v rámci grantových projektov: VEGA 1/0574/08, VEGA 1/0175/09, CGA VI/13/2007.

Literatúra

- DUBCOVÁ, A. 1999. Transformačné zmeny v privatizácii priemyslu Nitrianskeho kraja. In: *Folia geographica 3*. Prešov : Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita, 250-254. ISBN 80-88722-64-0
- DUBCOVÁ, A. 2000. Vývoj priemyslu a formovanie teritoriálno-priemyselných jednotiek na území Ponitria. In: *Geographical studies 6*. Nitra : FPV UKF, 155. ISBN 80-8050-318-4
- KULLA, M. 2002. Vybrané procesy transformácie priemyslu na príklade Bratislavy. In: *Geografické informácie 7*. Nitra : FPV UKF, 111-118. ISBN 80-8050-542-X
- MLÁDEK, J. 1995. Procesy transformácie priemyslu Slovenska. In: *Geographia Slovaca, 10*. Bratislava : UK, 163-172.
- MLÁDEK, J. 1996. Transformationsprozesse der Industrie der Slowakei. In: *AFRNUC Geographica Nr. 37*. (Transformation Prozesse of Regional Systems in Slovak and Czech Republics). Bratislava : UK. 47-60.
- NÉMETHOVÁ, J. 2002. Dimenzie rozvoja agropotravinárskeho komplexu okresu Nitra. In: *Geografické informácie 7*. Nitra : FPV UKF, 187-193. ISBN 80-8050-542-X
- NÉMETHOVÁ, J. 2004. Podnikateľské subjekty poľnohospodársko-potravinárskeho komplexu. In: *Geografické informácie 8*. Nitra : FPV UKF, 321-327. ISBN 80-8050-784-4
- PODOLÁK, P, SZÉKELY, V. 1993. Transformácia obyvateľstva a priemyslu Slovenska vo vzťahu k hospodárskemu a regionálnemu rozvoju. In: *Geografia*, roč. 1, č. 3-4, 78-86. ISSN 1335-9258
- POPJAKOVÁ, D. 1995. Zmeny vybraných charakteristík Priemyselných podnikov regiónu Šariša v rokoch 1990-1994. In: *Zborník z vedeckej konferencie - Reliéf a integrovaný výskum krajiny*. Prešov : Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita, 147-151. ISBN 80-88697-25-5
- POPJAKOVÁ, D. 1998. Socioekonomická transformácia. In: *Folia geographica 1*, Acta Facultatis Studiorum Humanitatis Et Naturae universitatis Prešoviensis. Prešov : Prešovská univerzita, 317-337. ISBN 80-88885-39-6
- <http://www.mpsr.sk/>
<http://www.frieslandfoods.sk/>
<http://www.heineken.sk/>

Food Production in the Nitra district and its development trends

Summary

The food industry has its future in the Nitra district and this is shown by the big agricultural potential, however, the overall attenuation in this field has come to an end and the declining branches have to be revitalized. We can state that the food industry in the Nitra district has found itself in a depression. The traditional industries in the region such as the sugar factory, the canning factory, the cold store, the meat processing plant have disappeared as a consequence of transformational changes. Other branches have been transferred outside the Nitra district due to the restructuring of production, for instance the brewing and the malting industry. Given these conditions, the development prospects of the food industry in the district are not favourable. At present the Nitra district lacks businesses that would process agricultural raw materials, all processing branches are not present (there is a lack of supra-regional processing plants and the basic processing plants, there are processing factories with only a limited capacity).